

De midaldrende og ældre med alkoholproblemer – hvor(dan) skal vi sætte ind?

KJELD ANDERSEN
JAKOB EMILIUSSEN

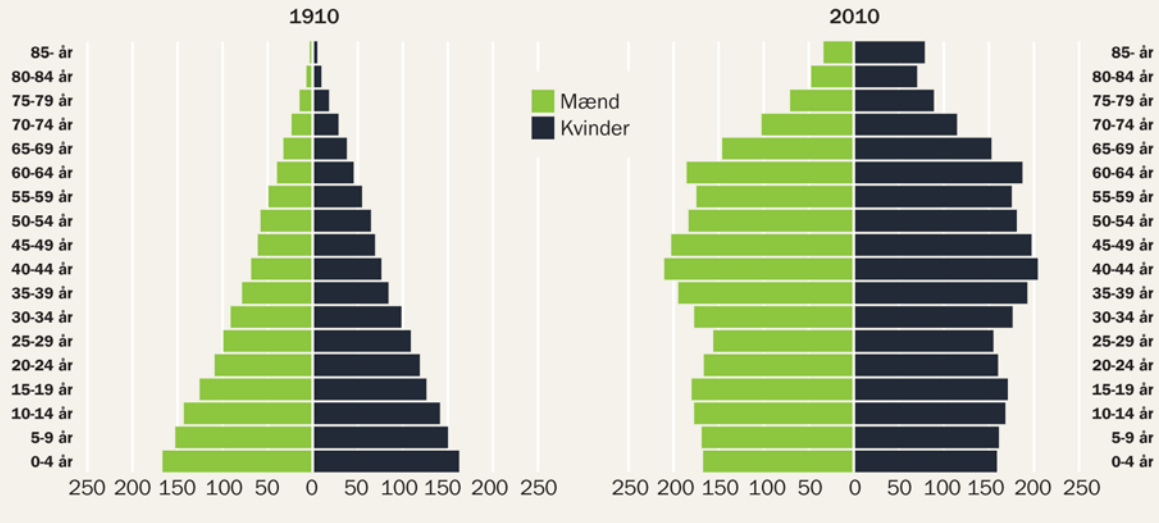
Interessekonflikter

Ingen

Demografiske forandringer

Fra befolkningspyramide til befolkningsurne

Den danske befolkning fordelt på aldersgrupper og køn i 1910 og i 2010, i tusinder

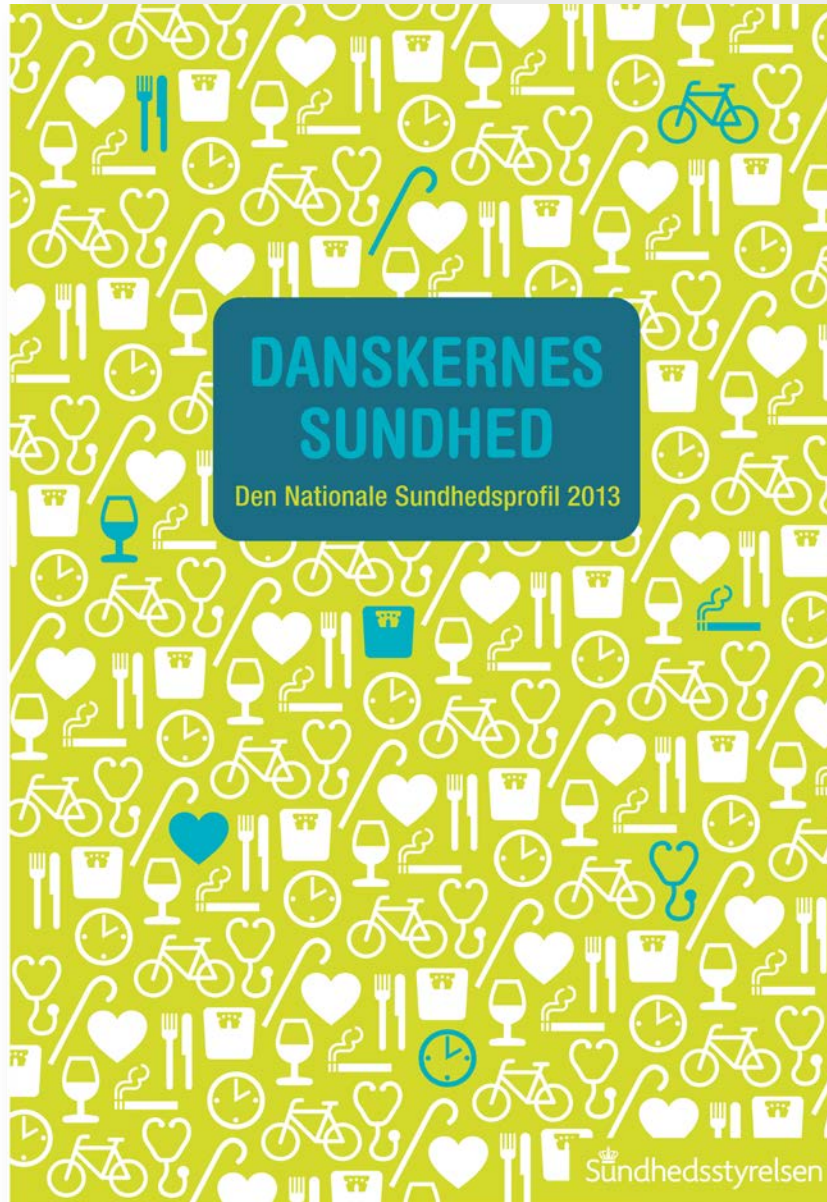

Mandag Morgen, 13. december 2010

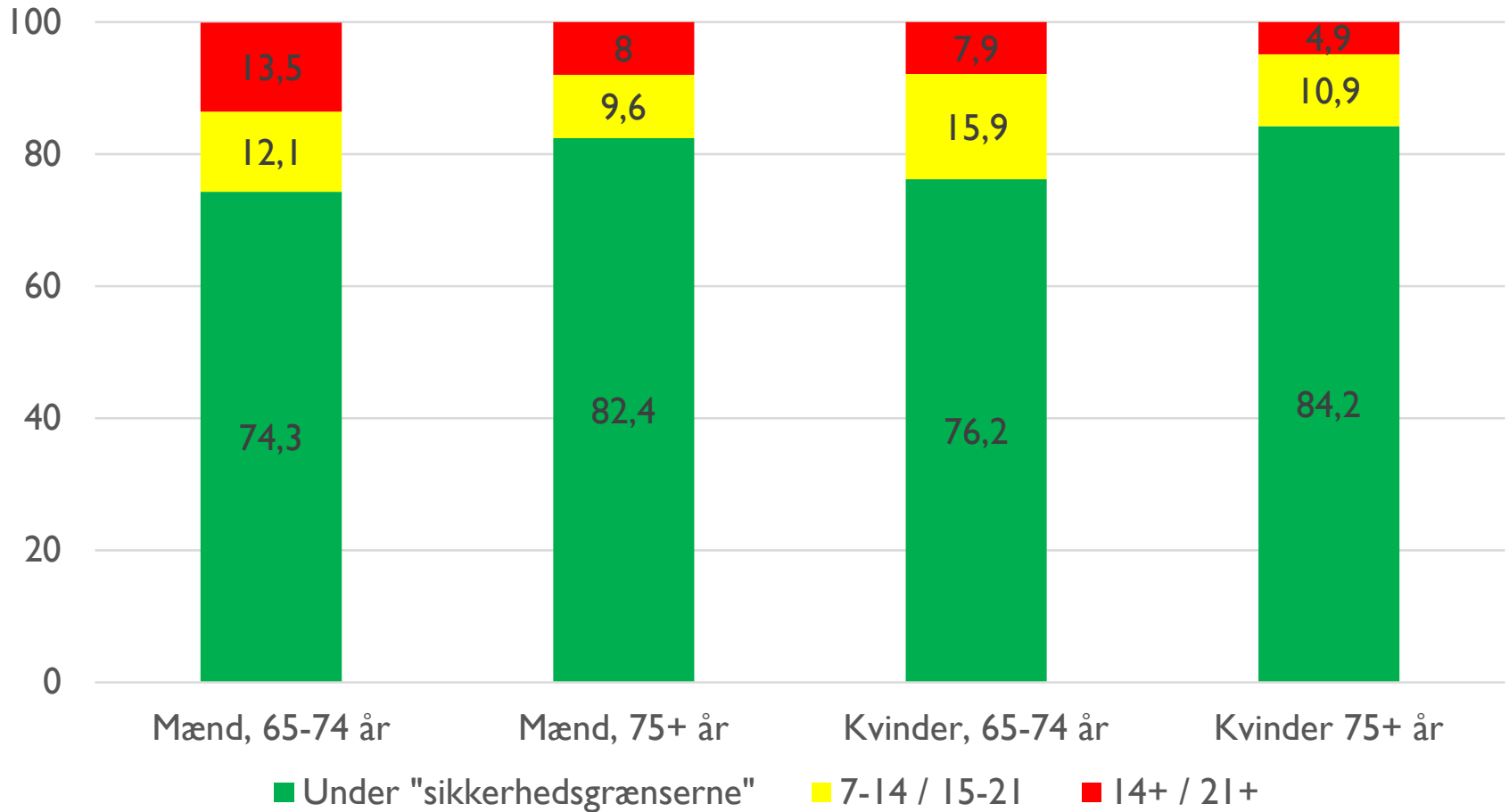
Danmark 2050

Kaare Christensen et al, Lancet, 2009

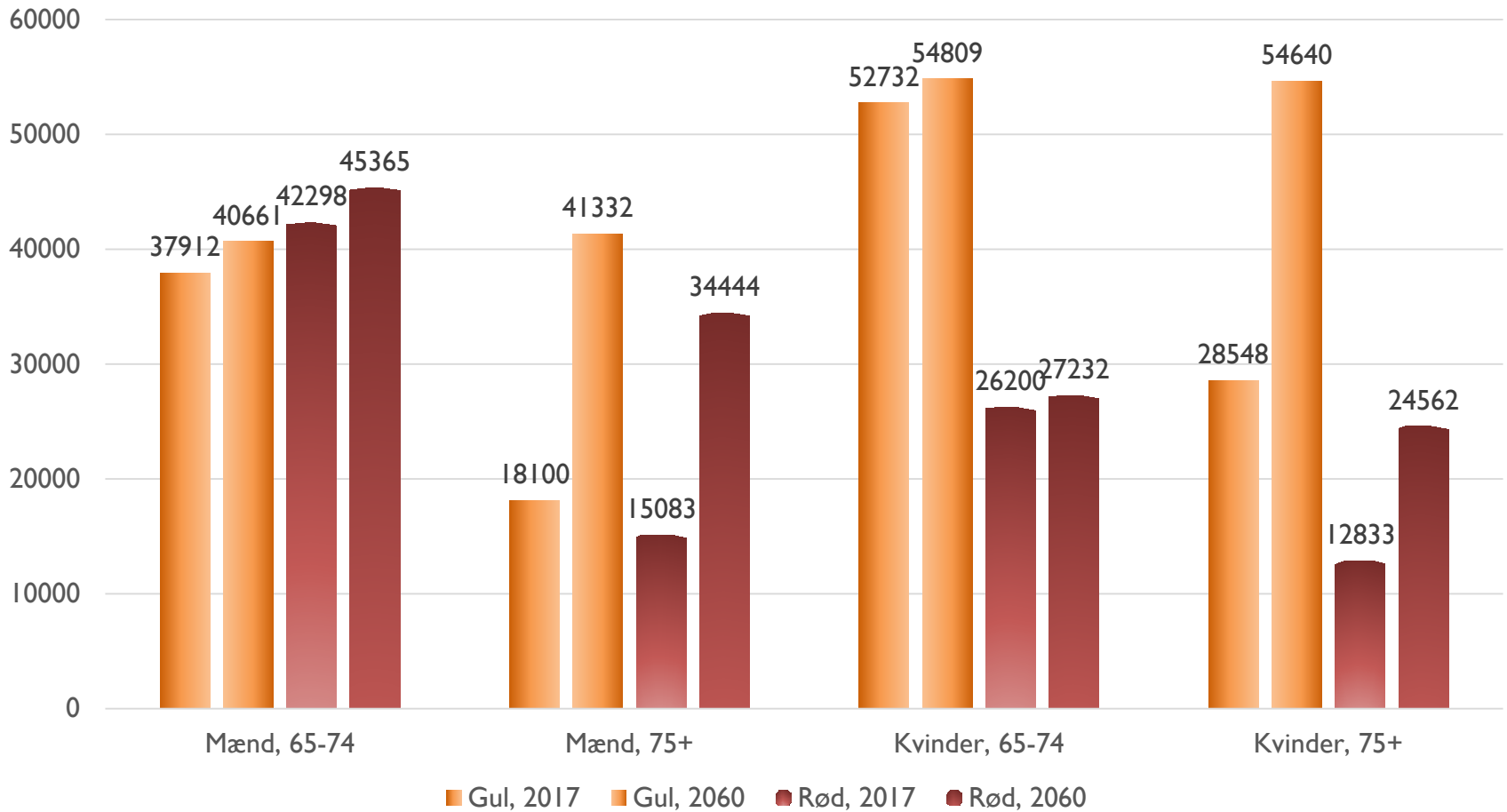

Ugentligt alkoholforbrug blandt mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper. 2013. Procent

	16-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65-74 år	≥75 år	Alle
Mænd								
Ikke drukket alkohol inden for de seneste 12 mdr.	8,4	6,5	7,0	8,9	8,3	8,4	15,3	8,4
0 genstande	17,5	12,0	11,4	8,3	6,7	5,5	5,8	10,0
1-7 genstande	26,2	44,0	51,1	44,6	38,4	38,7	41,9	41,1
8-14 genstande	19,4	19,9	18,0	20,7	22,5	21,7	19,4	20,2
15-21 genstande	14,0	9,6	6,8	8,4	10,8	12,1	9,6	10,0
22-29 genstande	6,2	4,2	2,4	4,1	6,0	6,4	4,0	4,7
≥30 genstande	8,2	3,9	3,3	5,1	7,4	7,1	4,0	5,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	6.914	6.075	9.669	13.372	14.244	13.642	6.473	70.389
Kvinder								
Ikke drukket alkohol inden for de seneste 12 mdr.	10,4	14,5	13,8	12,8	13,9	17,6	33,2	15,5
0 genstande	17,0	18,2	16,3	12,8	9,8	8,9	9,8	13,5
1-7 genstande	35,4	50,7	59,6	55,9	51,6	49,7	41,3	50,1
8-14 genstande	22,3	11,9	7,8	13,6	16,6	15,9	10,9	14,1
15-21 genstande	9,0	3,1	1,7	2,9	4,9	5,0	3,1	4,2
22-29 genstande	3,2	0,8	0,4	1,0	1,6	1,5	0,9	1,3
≥30 genstande	2,7	0,8	0,4	1,0	1,7	1,4	0,9	1,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	9.218	7.953	12.242	15.935	15.718	13.816	7.296	82.178

Absolutte tal

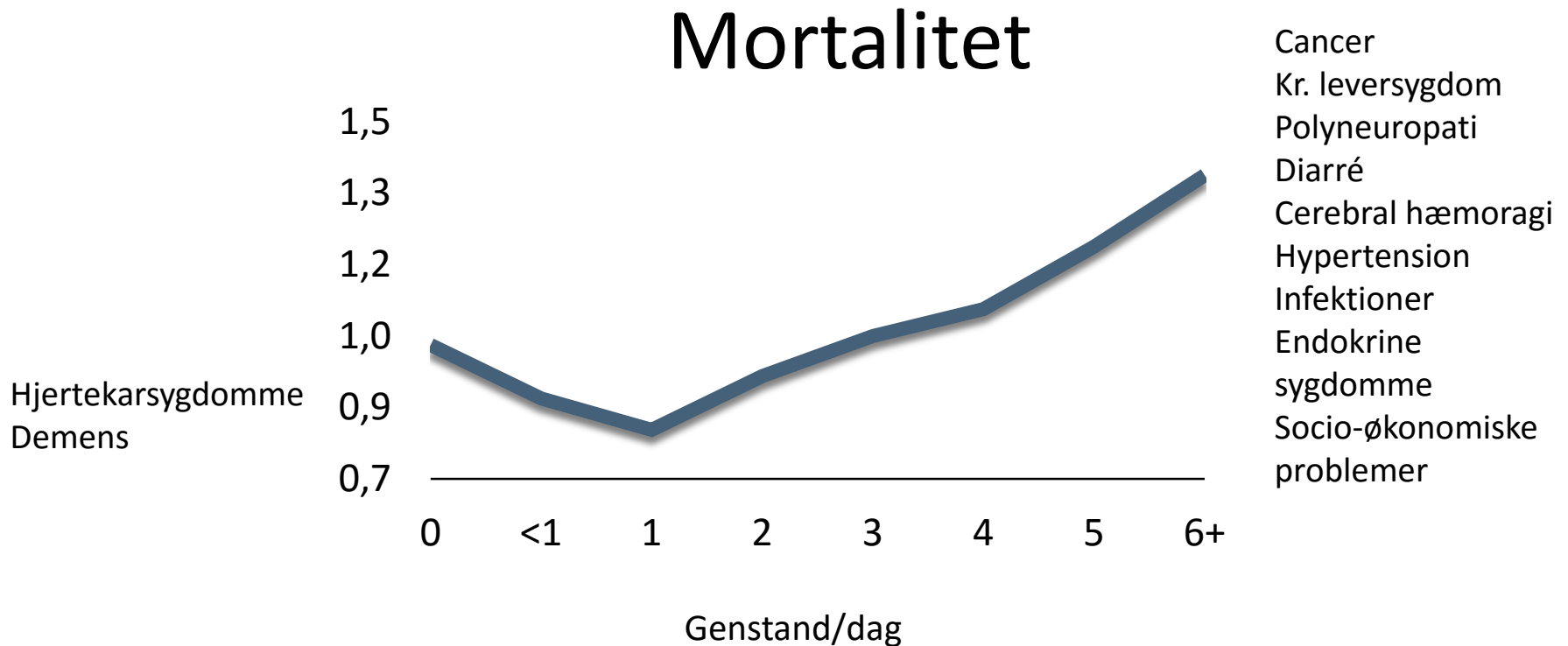

Befolkningsudvikling, 65+ årige

	2017		2060	
	65-74	75+	65-74	75+
Mænd	313325	188543	336039	430249
Kvinder	331649	261909	344712	501281
Total	644984	450452	680751	931530
TOTAL	1.095.436		1.612.281	

Risikoen ved alkoholindtagelse

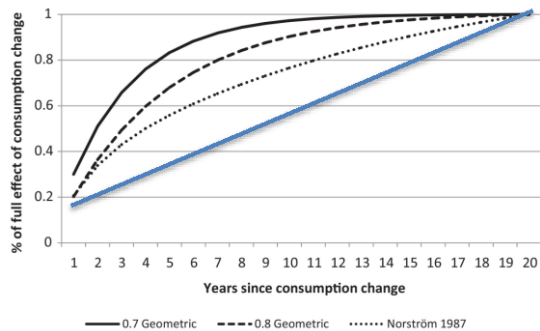

Bofetta et al, Epidemiology 1990

Proposed time lag specifications for chronic alcohol-related health harms.

Harm	ICD10 code	Time to first effect	Time to full effect	Functional form
Alcohol-induced pseudo-Cushing's syndrome	E24.4	Immediate	20 years	Linear
Degeneration of the nervous system	G31.2	Immediate	20 years	Linear
Alcoholic polyneuropathy	G62.1	Immediate	20 years	Linear
Alcoholic myopathy	G72.1	Immediate	20 years	Linear
Alcoholic cardiomyopathy	I42.6	Immediate	20 years	Linear
Alcoholic gastritis	K29.2	Immediate	10 years	0.5 geometric
Alcoholic liver disease	K70	Immediate	20 years	Norström ^a
Chronic pancreatitis	K86.0	Immediate	20 years	0.8 geometric
Malignant neoplasm of lip, oral cavity and pharynx	C00-C14	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of oesophagus	C15	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of colon	C18	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of rectum	C20	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of liver and intrahepatic bile ducts	C22	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of larynx	C32	10 years	20 years	Linear
Malignant neoplasm of breast	C50	10 years	20 years	Linear
Diabetes mellitus (type II)	E11	Immediate	10 years	0.8 geometric
Epilepsy and status epilepticus	G40-G41	Immediate	5 years	0.6 geometric
Hypertensive diseases	I10-I15	Immediate	10 years	0.8 geometric
Ischaemic heart disease	I20-I25	Immediate	10 years	0.7 geometric
Cardiac arrhythmias	I47-I48	Immediate	10 years	0.8 geometric
Haemorrhagic stroke	I60-I62, I69.0-I69.2	Immediate	10 years	0.7 geometric
Ischaemic stroke	I66, I69.3, I69.4	Immediate	10 years	0.7 geometric
Oesophageal varices	I85	Immediate	20 years	Norström ^a
Gastro-oesophageal laceration-haemorrhage syndrome	K22.6	Immediate	5 years	Linear
Unspecified liver cirrhosis	K74, K74	Immediate	20 years	0.8 geometric
Cholelithiasis	K80	Immediate	5 years	Linear
Acute and chronic pancreatitis	K85-K86.1	Immediate	20 years	0.8 geometric
Psoriasis	L40 excludes L40.5	Immediate	10 years	0.5 geometric
Intentional self-harm	X60-X84	Immediate	5 years	0.4 geometric
Tuberculosis	A15-A19	Immediate	5 years	0.4 geometric
HIV/AIDS	B20-B24	Immediate	20 years	Linear

^a $\omega = 0.80 \times 0.5^t + (1 - 0.8) \times 0.93^t$, see methodological results for further details.

”Intet alkoholindtag er uden risiko”

Holmes et al, Drug and Alcohol Dependence, 2012

Medicin og alkohol

Type af interaktion	Mekanisme	Effekt	Eksempel
Alkohol ↑	ADH ↓ (gastrointestinalt)	“Promille” ↑	Rantidin, Zantac
Medicin ↓	Leverenzymet ↑ Medicin-metab ↑ (grundet alkohol)	Nedsat effekt Højere doser	Warfarin Propranolol (Benzodiazepiner)
Medicin ↑	Leverenzymet ↓ Medicin-metab ↓ (grundet alkohol)	Øget effekt Lavere doser	Warfarin Propranolol (Benzodiazepiner)
“Synergi”		Gastroint. blød. Sedation Hypotension	NSAIDs Benzodiaz, antihist. Vasodil., l-dopa, TCA

Moore et al, Risks of Combined Alcohol/Medication Use in Older Adults,
Am J Geriatr Pharmacotherapy, 2007

Omsætning af alkohol Med stigende alder

Konsekvens

- En genstand omsættes langsommere + fordeler sig i en mindre del af kroppen, så
- Driker man med ”samme hastighed” som tidligere bliver man mere fuld – og kroppen påvirkes mere af alkohol

Antallet af ældre, der overtræder færdselsloven, er næsten tredoblet

Siden årtusindskiftet er der sket en meget kraftig vækst i antallet af ældre, der overtræder færdselsloven. Forklaringen skal blandt andet findes i generationens forbrug af alkohol og moralkodeks i forhold til spirituskørsel

AF AMALIE PIL SØRENSEN
amalie.pil@k.dk

Selvom en ung mand i 20'erne er billede på den typiske fartbølge, og aldersgruppen er overrepræsenteret i statistikken over trafikforseelser, er det langt fra kan de unge, der har problemer med at overholde færdselsloven.

For godt nok har ældre ry for at være sikre bilister, men antallet af ældre mennesker over 60 år, der bliver dømt for at overtræde færdselsloven, er næsten tredoblet siden årtusindskiftet.

Tal fra Danmarks Statistik viser, at der i 2000 var 4600 mennesker over 60 år, der blev kendt skyldige i at overtræde færdselsloven – som indbefatter mangler ved køretøj, at køre for hurtigt, at køre i en periode, hvor man har fået frakendt sit kørekort, og spirituskørsel – mens tallet i 2015 omfattede hele 12.064 personer. I samme periode er der også blevet flere ældre mennesker i Danmark, men da befolkningstallet for denne aldersgruppe kun er steget med 36 procent, kan udviklingen ikke alene tilskrives demografi.

I denne ligning er spirituskørsel den helt store synder. For mens færre danskere generelt bliver dømt for spirituskørsel, udgør de ældre en stigende andel af synderne. Det skyldes blandt andet, at ældre i dag simpelthen drikker mere end ældre for nogle generationer siden, siger Kjeld Andersen, der er professor ved forskningsenheden for klinisk alkoholforskning ved Syddansk Universitet.

Her forsker han i, hvordan

man kan nedbringe alkoholforbruget hos den såkaldte "rødvinsgeneration", der modsat resten af befolkningen ikke har et vigende indtag.

"De her mennesker er vokset op i en generation, hvor man oplevede en stigning i levestandarden, og hvor man derfor fik råd til at drikke mere spiritus til 'hyggeformål'. Det alkoholforbrug har de trukket med sig ind i alderdommen," siger han og fortsætter:

"Problemet er, at efterhånden som kroppen ændrer sig, så omsætter man også alkoholen langsommere. Og hvis man ikke er opmærksom på, at man ikke længere kan bruge de samme tommevinger-regler, man brugte som ung, hvor man måske kunne drikke to øl uden at overskride promillegrænsen, så er risikoen for at blive fanget med alkohol i blodet alt andet lige større."

Lars Fynbo er sociolog ved Københavns Universitet, hvor han blandt andet forsker i spiritusbilisters moral. Han fortæller, at spirituskørsel ikke alene er afhængig af, hvor meget man drikker, og hvor ofte man kører bil. Med undtagelse af alkoholikere, der er styret af afhængighed, handler det også om ens forudsætninger for at legitimere at køre i bil, efter man har drukket. Og det har ældre ofte "bedre" forudsætninger for, siger sociologen.

"De, der fik kørekort i 1970'erne, har lært, at man godt kan køre bil efter at have drukket, hvis blot man overholder nogle uskrevne spille-regler. Så længe man ikke var fuldstændig *hardcore* fuld, så var det okay, at man satte sig

De, der fik

kørekort i 1970'erne, har lært, at man godt kan køre bil efter at have drukket, hvis blot man overholder nogle uskrevne spille-regler.

LARS FYNBO, SOCIOLOG,
KØBENHAVNS UNIVERSITET

ud i bilen efter festen. En del af de ældre befinder sig stadig i en kontekst, hvor dette moralkodeks accepteres," siger han og tilføjer, at der er opstået en moralsk generati-onokloft.

"Hele attituden omkring spirituskørsel har forandret sig over de seneste 30 år. Både lovnessigt i form af sænket promillegrænse og skærpet strafferamme, men også i forhold til befolkningens holdning. Spirituskørsel er gået fra at være en legitim lovovertrædelse til en moralsk anstødelig forbrydelse, men måske har den anskuel-se ikke for alvor slået igennem hos den ældre generati-on endnu," siger Lars Fynbo.

Mens ældre mennesker of-tere bliver taget i spirituskørsel, er de til gengæld sjældent involveret i færdsels-uheld med alkohol involveret. Det hæfter man sig ved hos Rådet for Sikker Trafik, hvor specialkonsulent Pernille Ehlers påpeger, at ældre generelt er sikre bilister.

Hun mener, at den væsentligste forklaring på det stigende antal overtrædelser af færdselsloven er, at der simpelthen er flere ældre, der kører i bil. Samtidig har politiet fået stillet mere effektive kontrolredskaber til rådighed, der gør, at de opdager flere fartsyndere.

kort nyt

December varmere end november

Der har i år været rigtig lange udsigter til nogen former for hvid jul. Og faktisk har december for første gang i 28 år været varmere end november.

Sidst det skete, var i 1988, oplyser DMI, Danmarks Meteorologiske Institut sky-ver, at med en gennemsnitlig temperatur på 4,7 grader i december nu sikkes det at blive varmere end november, der i gennemsnit var 4,0 grader varm. Årsagen skyldes mild og fugtig luft fra sydvest og vestover i flere perioder er strømmet ind over Danmark i december. Det har blandt andet resulteret i to cifrede temperaturer i dagtimerne. "Det normale er selvfølgelig en forskel den anden vej, hvor november er varmere, og februar er måned den anden vej, hvor november er varmere end december," siger klimatolog Mikael Scharling til DMIs hjemmeside. I 1988 endte november på 3,7 grader, mens december lå på 3,9 grader. Med 2016 og 1988 indikerer byder den danske klimahistorie nu på ni tilfælde, hvor december har været varmere end november: 1985, 1971, 1941, 1921, 1912, 1910, 1893. De landsdækkende målinger begyndte i 1874. Den største forskel mellem de to måneder i decembers favor kom i 1921, hvor julemændene var 1,1 grader varmere end november. /ritzau/

En fængslet for grenkast ned på motorvej

En dommer varetægtsfængslede i går en 20-årig mand i 14 dage for at kaste grene ned på motorvej E45 ved Aalborg tirsdag eftermiddag. En 19-årig mand blev anholdt i sagen i tirsdags, men han er blevet løsladt indtil en eventuel retssag. Det fortæller anklagerfuldmægtig fra Nordjyllands Politi Bjørn Fogh. Ved grundlovsforhøret i går forklarede begge de sigtede, at det var den 20-årige, der havde kastet to grene på cirka 30 centimeter ud over motorvejen. Den 20-årige mand kærede fængslingen til Vestre Landsret. Anklagemyndigheden kontraktarede med krav om, at han fængsles i fire uger. De to unge mænd er af afrikansk afstamning og er ikke danske statsborgere. /ritzau/

Kordregens musik-

Ældres færdsels-overtrædelser

► **60-79-årige**, der er kendt skyldige i spirituskørsel og færdselsuheld med spiritus involveret
2000: 526
2015: 772

Udvikling:
Stigning på 47 procent

► **Antal personer i befolkningen** som helhed, der er kendt skyldige i spirituskørsel og færdselsuheld med spiritus involveret
2000: 9916
2015: 17176

Udvikling:
Fald på 28 procent

► **60-79-årige**, der er kendt skyldige i overtrædelse af færdselsloven
2000: 4620
2015: 12064

Udvikling:
Stigning på 161 procent

► **Antal personer i befolkningen** som helhed, der er kendt skyldige i overtrædelse af færdselsloven
2000: 86180
2015: 101245

Udvikling:
Stigning på 17 procent

KILDE: DANMARKS STATISTIK

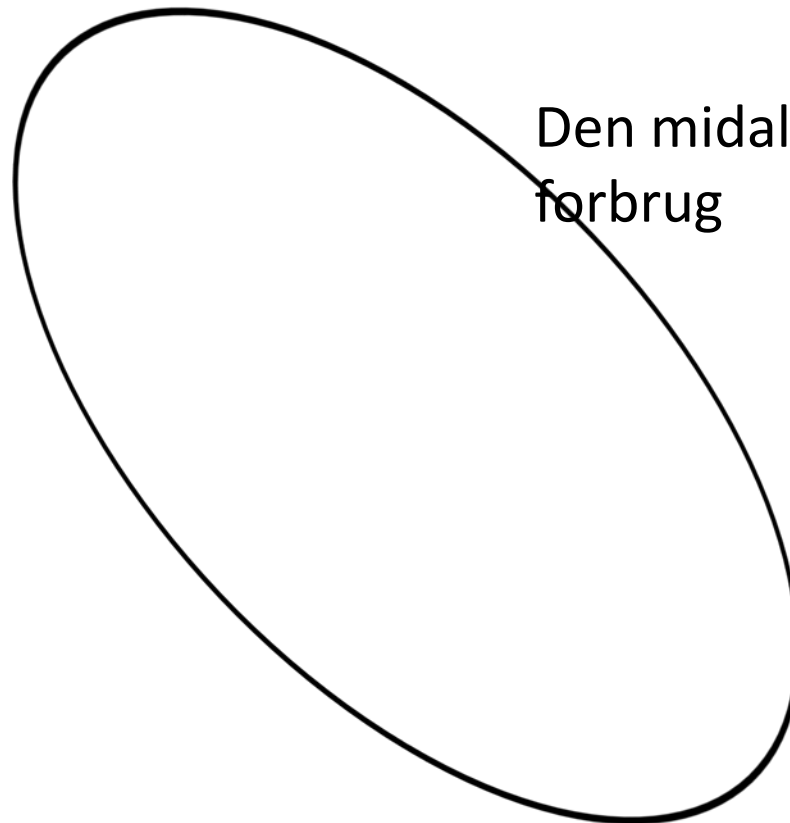
◀ Der er blevet 36 procent flere ældre siden årtusindskiftet, men de ældres færdselslovetrædelser er steget langt mere, nemlig med 161 procent.
– Modelfoto: Maskot/Polfoto.

Ny serie: Ældre på kant med loven

► **I takt med** at vi lever længere og har en mere rask alderdom, bliver andelen af ældre, der overtræder loven, større. I denne serie undersøger Kristeligt Dagblad årsagerne til den stigende seniorkriminalitet.

Hvorfor opstår alkoholproblemer hos ældre?

Den yngre der bliver ældre

Den midaldrende der forsætter sit
forbrug

Den ældre der øger sit
forbrug

11-16%

Rødvin

Hygge

Arbejde

Tilvænning

”Coping” Pension Identitet

Livslangt forbrug og Identitetsproblemer

Intervention?

Brugskultur og Identitetsskabelse

LUNDBECKFONDEN

UNIVERSITY OF
SOUTHERN DENMARK